

Mitä suomen opettajan pitäisi tietää mediaatiosta?

Mitä mediaatio tarkoittaa?

Kielipedagogisena käsitteenä *mediaatio* tarkoittaa **tiedon tai viestin välittämistä**. Mediaatiossa henkilö A välittää tiedon X henkilölle B. Tieto X voi olla toisen henkilön puhetta tai kirjoitettu teksti. Tieto X voi olla myös jokin sana tai käsite, jonka henkilö A selittää henkilölle B. Mediaation **tarkoituksena on siis se, että henkilö B ymmärtäisi paremmin tiedon X**.

Mediaatio – englanniksi *mediation* – juontaa latinan sanaan *medium*, joka tarkoittaa välittäjää, keskellä tai välissä olevaa. Sanoilla *media* ja *medio* on sama alkuperä. Juridisena terminä englannin *mediation* tarkoittaa sovittelua riitatilanteissa.

Mediaation käsite **ei ole uusi eikä ilmiö ole uusi**. Mediaatio on keskeinen osa vuorovaikutusta ja kielenoppimista. Jokainen kielenopettaja harjoittaa mediaatiota opetuksessaan. Esimerkiksi sanan selittäminen on mediaatiota.

Käsite esiintyy myös Eurooppalaisessa viitekehysessä (2001). Siinä käsitettä käytetään **kääntämisen** yhteydessä.

Mediaation käsite kytkeytyy tutumpiin käsitteisiin **monikielisyys** (plurilingualism), **kielitietoisuus** ja **laaja-alainen oppiminen**.

Mediaatitaitojen voidaan nähdä edistävän **yhteisymmärrystä, demokratiaa, osallisuutta, oikeudenmukaisuutta ja empatiaa**.

Mediaation käsitteen on tehnyt kielenopettajille ajankohtaiseksi Eurooppalaisen viitekehysen vuonna 2020 ilmestynyt lisäosa tai täydennysosa, **CEFR Companion Volume**. Mediaatitaitoja kuvataan myös monissa **opetussuunnitelmissa**. Tällöin taidosta puhutaan **vuorovaikutuksena tai rakentavana vuorovaikutuksena**. Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet käyttää käsitettä mediaatio sellaisenaan.

Mikä on Eurooppalaisen viitekehyksen lisäosa eli *CEFR Companion Volume (2020)*?

Lisäosa on Euroopan neuvoston julkaisu, aivan kuten Eurooppalainen viitekehyskin. Se löytyy [täältä](#).

Lisäosan tarkoituksena ei ole korvata vanhaa vuoden 2001 julkaisua vaan **täydentää ja päivittää sitä**. Lisäosa edustaa monella tapaa enemmän 2020-lukua kuin 19 vuotta vanhempi kumppaninsa. Näkemys kielenoppijasta ja on **moninaisempi**, niin myös käsitys kielitaidosta. Puhutaan jopa **paradigmanmuutoksesta**, eli uudenlaisesta näkökulmasta kielitaitoon, kielen oppimiseen ja opettamiseen.

Lisäosa on tarkoitettu **opetuksen suunnittelun, opettamisen ja oppimateriaalien laadinnan** tueksi – ei siis vain **arvioinnin** pohjaksi.

Täydennysosa on laaja ja yksityiskohtainen käsikirja, jota **kannattaa lähestyä selailemalla ja poimimalla** sieltä omaan tarpeeseen sopivaa tietoa.

Lisäosassa kuvataan mediaatitaitoja hyvin laajasti ja seikkaperäisesti. Myös monikielisyyttä kuvataan osana kielitaitoa.

Mitä hyötyä mediaation käsitteestä on suomenopettajalle?

Se **avartaa käsitystä** siitä, millaisten taitojen kehittämistä opettaja voi tukea.

Se avartaa käsitystä kielitaidosta ja muistuttaa, että kielitaidossa on harvoin kyse vain joko tuottamisesta tai vastaanottamisesta.

Se muistuttaa oppijoiden **yksilöllisten kielellisten resurssien** merkityksestä ja mahdollisuuksista.

Sen pohjalta voi luontevasti **yhdistää monikielisyyden näkökulman opetukseen**.

Se lisää opetuksen viestinnällisyyttä ja tilannelähtöisyyttä.

Siitä saa **tukea tehtävien analyttiseen tarkasteluun ja kehittämiseen**.

Sen avulla voi elävöittää ja virkistää opetusta.

Sen pohjalta voidaan käsitellä **sosiaalisia taitoja, tunnetaitoja, toisen kohtaamista ja huomioimista**.

Ylemmillä tasoilla käsitteen kautta voi päästä kiinni tekstien erilaisiin tulkintoihin. Se sopii siis kirjallisuuden käsittelyyn.

Miten käsitteeseen kannattaisi suhtautua?

Lisäosa käsittelee mediaatiota hyvin laajasti ja yksityiskohtaisesti. **Tästä ei kuitenkaan kannata pelästyä**. Alkuun ja pitkälle pääsee vähemmälläkin. Käsikirjaa **kannattaa tutkia tarpeen ja tilanteen mukaan**.

Käsite voi tuntua aluksi vaikealta ja epämääräiseltä. Siksi käsitteeseen **kannattaa perehtyä konkreettisten esimerkkitehtävien avulla**. Ne auttavat hahmottamaan, mistä on kyse.

Mediaatitaitoja voidaan arvioida. Se ei kuitenkaan tarkoita automaattisesti sitä, että mediaatiosta pitäisi antaa oppijalle taitotasoarvio.

Mediaationäkökulma sopii hyvin **formatiiviseen arviointiin**.

Mediaatitaidoista on hyötyä **myös muiden aineiden opiskelussa, arjessa ja työelämässä**.

Mistä voisi aloittaa?

Käsitteeseen voi tutustua esim. näiden materiaalien pohjalta:

- [Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys \(oph.fi\)](#)
- [Se on kielestä kiinni! Kielten eurooppalainen viitekehys uudistuu — Suomi \(kieliverkosto.fi\)](#)
- [JYX - Mediaatio : mitä se on? \(jyu.fi\)](#)
- [Kieliprofiili 12.22.pdf \(oph.fi\)](#) s. 19–20

Kannattaa pohtia, millä kaikilla tavoilla mediaatio näkyy **jo nyt** omassa opetuksessa ja oppimateriaaleissa.

Kannattaa tutustua aiheeseen **yhdessä kollegojen kanssa**. Kannattaa vertailla jo olemassa olevia tehtäviä ja suunnitella mediaationäkökulman pohjalta uusia.

Olisi myös hyvä, että **oppilaitoksissa pohdittaisiin laajemmin**, miten mediaation ja monikielisyyden näkökulma voisi toteutua opetuksessa tai opetussuunnitelmissa.

Mitä suomenoppijan tulisi tietää mediaatiosta?

Oppijan ei tarvitse tietää käsitettä nimeltä. Sen sijaan on hyvä ymmärtää, että tällaisellakin taidolla on arvonsa.

Ilmiöön voi perehtyä tekemisen kautta. Opettajan on hyvä avata, mitä tehtävässä pitää osata tehdä.

Kun oppija tietää tehtävän tavoitteet, pystyy hän arvioimaan omaa taitoaan, niin myös mediaatitaitoa.

Edistyneemmille ja analyyttisemmille oppijoille käsitteestä voisi myös kertoa yksityiskohtaisemmin.

Oppijoille kannattaa korostaa, että kyseessä on tärkeä taito, joka kuuluu sekä arkeen, opiskeluun että työtehtäviin.

Materiaalin tekijät ja tarkoitus

Tämä materiaali on koottu Opetushallituksen tukemassa ja Testipisteen järjestämässä opettajien täydennyskoulutushankkeessa vuosina 2022–2023. *Mediaatio ja monikielisyys – käsitteistä käytäntöön* -koulutuksen tarkoituksena oli nimensä mukaisesti pohtia, miten mediaation ja monikielisyyden käsitteitä voisi soveltaa kielenopetuksessa.

Materiaalin tarkoituksena on esitellä opettajakollegoille tiiviisti, mistä mediaation käsitteessä on kyse ja mihin se perustuu. Tarkoituksena on suositella perehtymistä itse käsitteeseen, mutta yhtä lailla myös Eurooppalaisen viitekehyksen lisäosaan (CEFR Companion Volume 2020), jossa käsite esiintyy.

Yhteenvedon suosituksineen ovat tuottaneet koulutukseen osallistuneet 44 suomen kielen opettajaa. Lopputuloksen editoinnista vastasi Testipiste.

Lisäksi koulutushankkeessa tuotettiin muita aihetta esitteleviä materiaaleja: mediaatiotaidon tasoasteikko sekä joukko mediaatiota ja monikielisyyttä konkretisoivia tehtäväesimerkkejä. Materiaalit ovat vapaasti ladattavissa Testipisteen verkkosivulla: www.testipiste.eu/hankkeet.
